

اهمیت و کارکردهای نذورات فرهنگی به روایت علی رضایی مجری نذر کتاب

بسته‌بسته غذای روح نذر کنیم

■ **زینب سادات گرامی**

نذری یکی از ساده‌ترین راه‌های توسل بین مؤمنان و پیروان کتاب‌های دینی برای گرفتن حاجت از خداوند است. تقریباً فعلی به نام نذر با همین محوریت و هدف که در دین اسلام وجود دارد در تمام ادیان الهی نیز دیده می‌شود. چندین دهه از نذرهای مادی و بربریز و بیاش‌هایی که به اسم نذر به اسراف کردن شهره شده‌است، می‌گذرد. همه ما تجربه نذرهای خوراکی دهه‌های محرم و فاطمیه را داریم. روزها و شب‌هایی که همه خانه‌ها، یخچال‌ها از غذا پر و سطح شهرها با ظروف یکبار مصرف انباشته می‌شوند؛ نذری که در چند ساعت یا چند روز خورده می‌شود و بعد از مدتی هیچ اثری

■ **نذر جسم، نذر جان**

ما وقتی صحبت از نذر غذایی می‌کنیم در حقیقت داریم نذری را داد می‌کنیم که صرفاً محدود به شکم‌سیری و خوراک و مربوط به جسم است. این نذرا اگرچه با توجه به معیشت و درآمد مردم لازم است اما این چیزی که ما هر سال به مناسبت‌های مختلف از نذر غذایی در کشور می‌کنیم واقعا لازم نیست. وقت آن رسیده که کمی فکر کنیم تا متوجه شویم جامعه وقتی سالم است که مردمی معتقد با رفتار و گفتار و بینش سالم و درست را درون خود داشته باشند. برای تغییر و اصلاح رفتارهای مردم اگرچه فرهنگسازی به هر شکلی ممکن است اما چه خوب است از آن بخش نذر غذایی که متأسفانه به اسراف کردن می‌گذرد کم یا حذف کنیم و در مقابل بخشی از هزینه‌های نذرمان را صرف کار فرهنگی و نذر جان کنیم. نذر فرهنگی باعث تغذیه روح، فکر و اندیشه مخاطبان می‌شود و من فکر می‌کنم در جهان امروز هدفی از نذر والاتر از این اهداف وجود دارد.

■ **نذر فرهنگی و ارتقای سلامت فرهنگ جامعه**

ما در نذر فرهنگی به اهداف و ایده‌آل‌هایی دست پیدا می‌کنیم که در نذرهای اطعامی یا وجود‌نازنده یا بسیار کم هستند. مثلا در نذر فرهنگی اهدافی مانند تبلیغ، ترویج و نهادینه کردن فرهنگ ن‌سذر در جامعه و ایجاد فرصت جدید نذر برای تمام مردم، نذر وقت و تخصص و مهارت فراهم می‌شود اما در نذر غذایی کسی که دارایی مالی دارد صرفاً می‌تواند نذر بدهد. ما در نذر فرهنگی به این فکر می‌کنیم که بخشی هر چند کوچک از نیازهای فرهنگی – اجتماعی جامعه را برآورده کنیم که در راستای رسیدن به این هدف و ادای نذرمان مشارکت اجتماعی مبتنی بر آموزه‌های دینی را هم بالا می‌بریم. درنظر فراهم‌ی وقتی ما تصمیم می‌گیریم نذر فرهنگی را ادا نیاز ما ادای نذر خود به اصلاح روحیه بی‌تفاوتی در جامعه و جایگزین کردن همیاری و کمک به هم‌نوع و در کنار همه اینها به بالا بردن حس همدلی، دیگرخواهی و مسئولیت‌پذیری در احاد جامعه کمک می‌کنیم. چون نذر فرهنگی هر کسی این اختیار را دارد که بر اساس تخصصش وارد عمل شود و در نهایت می‌تواند به بالا بردن آگاهی اجتماعی و اعتلای حس خودیاری در جامعه نیز منتهی شود چون نذرکننده موظف به ارائه خدمات تخصصی در قالب نذر فرهنگی به عموم مردم و در اولویت اول زان سرپرست خانوار و فرزنداناش می‌شود.

پیچیدگی روزافزون مسائل شهری و مشکلات و مسائل فراوانی که شهروندان با آن روبه‌رو هستند ما را وادار می‌کند که به‌جای نذر کردن یک وعده غذای ساده به‌فکر شناخت مسائل

و مشکلات مردم و رفع آنها در جهت برقراری عدالت اجتماعی یا مشارکت تمام شهروندان باشیم. قطعاً آن چیزی که جامعه ما امروز به آن نیاز دارد، نذر فرهنگی است

■ **نذر فرهنگی و عدالت اجتماعی**

بی‌شک ضرورت و اقتضای فضای جامعه امروز ما نذر فرهنگی است. امروز اولویت جامعه به‌دست آوردن و بالا بردن اطلاعات و مهارت‌های مختلف در بین تمام اقشار جامعه‌است. امروز اولویت جامعه ما تجهیز ارتقای دانش مردم در زمینه‌های مختلف علمی و فرهنگی است. در روزگاری که همه مردم دغدغه معیشت دارند، مشکل جامعه ما کار، فرهنگ و علم است و از طرف دیگر اسراف دیده می‌شود. چرا ما نباید ماهیت و هدف نذرهایمان را به ضروریات و الزامات جامعه تغییر بدیم. علاوه بر این چون در نذرهای فرهنگی هر کسی بسته به تخصص و مهارت‌ش ورود می‌کند نذرکننده می‌تواند علوم و فنون و مهارت‌های خود را با صرف وقت خود در اختیار اقشار نیازمند قرار دهد. این روزها که معضلات و آسیب‌های اجتماعی نگران‌کننده شده‌است، حتماً یک نذرکننده فرهنگی می‌تواند امور مشاوره‌های اجتماعی، روانشناسی و آسیب‌شناسی بسیار بیشتر از نذرکننده مادی کمک کند چون او با فعالیت خود می‌تواند از سقوط ارزشی در جامعه جلوگیری کند و حتی با آموزش دادن تخصص خود می‌تواند یک فرد از جامعه را از رها شدن و سرگردانی نجات دهد.

در جامعه‌ای که حتی امکانات فرهنگی هم به دلایلی عادلانه توزیع نشده‌است ما می‌توانیم با نذر و تخصص خود و مشارکت دادن بقیه شهروندان عدالت را جاری کنیم. پیچیدگی روزافزون مسائل شهری و مشکلات ساده به‌فکر شناخت مسائل و مشکلات مردم و رفع آنها را وادار می‌کنند که به‌جای نذرکردن یک وعده غذای ساده به‌فکر شناخت مسائل و مشکلات مردم و رفع آنها نیاز دارد. نذر فرهنگی است.

■ **نذری برای خدا و خلق خدا**

نذر فرهنگی می‌تواند در مقوله رفع آسیب‌ها و مشکلات اجتماعی مؤثر باشد. اهمیت به نذر فرهنگی تنها در بین مسلمانان و ایرانیان نیست اما در بین ما ضروری‌تر است. از منظر اسلام چیزی که ما از آن به عنوان نذر یاد می‌کنیم یک نیت از طرف نذرکننده‌است و چون در سایه رضایت خداوند نذر می‌کند تلاش می‌کند نیتش آن چیزی باشد

نذر فرهنگی و عدالت اجتماعی

نذر فرهنگی باید در مراکزی باشد که در دسترس مردم باشند و مردم باطمینان خاطر به آنها مراجعه کنند باید مکان‌هایی را برای ارائه نذرمان در نظر بگیریم که در ارتباط نزدیک با مردم باشد و بتوانیم هم راحت به ادای نذرمان بپردازیم و هم در آشنایی با واقعیت زندگی و مشکلات مردم نذرهای بعدی را تعریف کنیم

که درد و گریه‌ از زندگی مردم باز کند. نذر فرهنگی، چون سایه نذر را در کفایت‌های فرهنگی دارد یک فعالیت دوجانبه است. نذرکننده هم به حاجت خود می‌رسد و هم به واسطه نذرکردن اعتقادات و باورهای دینی را ترویج می‌دهد و در کنار همه اینها به دلیل داشتن قید فرهنگی به هدفی که فراتر از نذر و انفاق مال و اموال انسان راه خداوند می‌رسد. در واقع نذر فرهنگی پهنای وسیع از مهربانی و خلاقیت است که فرد نذرکننده با ایمان و اعتقاد درونی در جهت تقرب و رضای خدا، تلاش می‌کند به میهمانان خدای مهربان در روی زمین خدمات تخصصی در قالب نذر فرهنگی ارائه کند.

■ **بخشی از دارایی‌ام، تا آخر عمر، نذر کتاب**

نیت کردماه تا زمانی که قدرت و توانایی دارم تا آخر عمر بخشی از دارایی خود را صرف خرید کتاب‌هایی کنم که می‌دانم برای تربیت کودکان، نوجوانان، جوانان و بزرگسالان مفید است و این بسته‌های کتاب را به کتابخانه‌اهدای کنم تاغذای روح همشهریانم شود. اصلاً اینطور نیست که من در این زمینه چشم بسته یا صرفاً برای از سر باز کردن کتابی را بخرم. هر بار که قرار است مجموعه‌ای از کتاب‌های منتشر شده را تهیه کنم حتماً خود کتاب‌ها را می‌خوانم و براساس آموزشی که دارند در خرید آنها اولویت‌بندی می‌کنم. من کتاب خواندن را دوست دارم، آنقدر که دوران نوجوانی و جوانی بیشترین زمان روزانه‌ام را به کتاب خواندن اختصاص می‌دادم. از

سبک زندگی

سبک زندگی ۸۸۹۸۴۷۱

نگاهی به جایگاه نذر و بخشش در آیات و روایات

در ابرار بودن سبقت بگیریم

■ **سیمین چم**

مقوله نذر در دین اسلام ریشه‌ای عمیق دارد و معطوف به مفاهیم متعالی همچون ایثار و انفاق است. در واقع کسی که نذر می‌کند دارای روحیه‌ای ایثارگر است و بر اساس نیتی خالص می‌خواهد دیگر برادران و خواهران مؤمن و مؤمنه خود را در داشته‌هایش شریک کند. بی‌شک در نذر اولین نکته مهم نیت خالص است، اما نتیجه نذر هم مهم است، به این معنا که از نذر و ایثار و انفاق مادیگران بهره محسوسی ببرند. آیات، روایات و احادیث بسیاری بر اهمیت نذر و انفاق تأکید می‌کنند و مروری بر زندگی امامان و همچنین بزرگان دین اسلام گویای پیوستگی عمیق سیره و رفتار آنان با نذر و بخشش است. ایثار و بخششی که اوج آن را در سیره حضرت علی(ع) و فاطمه(س) می‌بینیم که از معاش و نیازهای خود می‌زدند و به خود سختی می‌دادند تا بتوانند نیازهای دیگران را تا حدوسع و توان خود رفع کنند. مروری بر گوشه‌ای از آیات و همچنین فرمایشات حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری به خوبی گویای ضرورت حفظ این سنت حسنه در جامعه اسلامی ماست.

خداوند در سوره انسان آیات ۵ تا ۷ می‌فرماید: «إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرُتُونَ مِنْ أَنْسِ كَانِ مِنْ أَجْلِهَا كَافُورًا (۵) عَيْنًا يَشْرِبُ بِهَا عِبَادَ اللَّهِ يَجْعَلُونَهَا تَفْجِيرًا (۶) يَوْفُونَ بِالَّذِئْرِ وَيَخَافُونَ يُؤْمَا كَانِ سُوءَ مُسْتَقْبِرًا (۷)؛ ابرار (نیکان) از جامی می‌نوشند که با عطر خوشی آمیخته است. از چشمه‌ای که بندگان خاص خدا از آن می‌نوشند و از هر جا بخواهند آن را جاری می‌سازند! آنها به نذر خود وفا می‌کنند و از روزی که عذابش گسترده است می‌ترسند.» این آیات و تفسیر آن به روشنی نشان می‌دهد که نذر از منظر خداوند چه اهمیت و جایگاهی دارد. خداوند در آیات قرآن خود به روشنی نوید می‌دهد که ابرار همان کسانی هستند که در رفاه و لذت اخسروی زندگی می‌کنند و همه این لذت‌ها در سایه وفا به نذرشان است.

علامه سیدمحمدحسین طباطبایی، صاحب‌المیزان، در بیان تفسیر آیات ۵ تا ۷ سوره انسان فرموده‌اند:«به درستی که نیکان از شرابی می‌نوشند که طبعش مانند کافور است و کسانی که خیر را بدان جهت که خیر است، می‌خواهند، نه بدان جهت که اگر انجام دهند، نفعی عایدشان می‌شود، خیر را به انجام می‌رسانند، اگر به زحمت و ضررشان باشد، از آنجا که هیچ خیر و سعادت‌ی در هیچ علمی نیست، مگر با ایمان به خدا، رسول و روز جزا، بنابراین ابرار (نیکان)، به خدا، رسول پیش بفرستند به در انسان می‌خورد و امیدوارم

آنهاهی که دارای یک مکنتی هستند توجه داشته‌باشند که به این مستمنان که ولی نعمت ما هستند رسیدگی کنند و به این حساب که ذکر کردند کمک کنند تا اینکه ریشه این محرومیت آن‌شالله به همت والای همه کشور و همه علما و غیر علما این ریشه فاسد از بین برون. همه افراد این ملت یک زندگی متوسطی که باید داشته باشند، داشته باشند و به راحتی به خدمت به اسلام مشغول باشند.»

مقام معظم رهبری هم در مسورد اهمیت کارهای خیریه و منفعت‌طلبانه مردمی فرمودند: «اگر این روح نیکوکاری و انفاق در مردم به وجود بیاید، خوب است. آن چیزی که ما در جوامع غیر مسلمان می‌بینیم، این کمبود است و الا در اینگونه جوامع گاهی یک نفر پیدا می‌شود و همه ثروت عظیم خودش را حتی از وارث خودش باز می‌دارد و به فلان مؤسسه خیریه می‌بخشد. اینطور نیست که جوامع جامد و آهنین و ماشینی غربی هیچ‌کس نباشد که انفاق کند؛ چرا، بنیادهای مملوک پروردگارشان می‌بینند؛ اراده او را بر اراده خود مقدم می‌دارند و رضای او را بر هوای نفس خود ترجیح می‌دهند، عملشان فقط برای وجهالله است و عبودیت خود را در مرحله عمل خالص کرده‌اند و با استناد به روایات که شأن نزول آیات را در باره اهل بیت امام علی(ع)، حضرت فاطمه(س)، امام حسن(ع) و امام حسین(ع) دانسته‌اند، منظور از ابرار (نیکان)، به طور خاص اهل بیت(ع) هستند ولی به طور عام، شامل همه کسانی می‌شود که به راه و روش ایشان متمسک باشند.»

در دین اسلام تأکید واضح به نذر کاملاً دیده می‌شود شاید این همه سفارش به این خاطر است که یک: مؤمنان به واسطه نذر راهی پیدا کنند برای توسل به خدا و ائمه معصومین علیهم‌السلام. دو: باورهای دینی و اعتقادات خودشان را حفظ کنند و سوم اینکه به واسطه ادای نذرشان مشکلی را در جامعه حل کنند. توصیه و توجه به مقوله نذر تنها در کتاب آسمانی ما قرآن عنوان نشده بلکه از سوی بزرگان دینی هم بسیار تأکید شده است

بر اساس رشد و بصیرت است، ایشان خود را مملوک پروردگارشان می‌بینند؛ اراده او را بر اراده خود مقدم می‌دارند و رضای او را بر هوای نفس خود ترجیح می‌دهند، عملشان فقط برای وجهالله است و عبودیت خود را در مرحله عمل خالص کرده‌اند و با استناد به روایات که شأن نزول آیات را در باره اهل بیت امام علی(ع)، حضرت فاطمه(س)، امام حسن(ع) و امام حسین(ع) دانسته‌اند، منظور از ابرار (نیکان)، به طور خاص اهل بیت(ع) هستند ولی به طور عام، شامل همه کسانی می‌شود که به راه و روش ایشان متمسک باشند.»

در دین اسلام تأکید واضح به نذر کاملاً دیده می‌شود شاید این همه سفارش به این خاطر است که یک: مؤمنان به واسطه نذر راهی پیدا کنند برای توسل به خدا و ائمه معصومین علیهم‌السلام. دو: باورهای دینی و اعتقادات خودشان را حفظ کنند و سوم

نذر فرهنگی و عدالت اجتماعی

بی‌شک ضرورت و اقتضای فضای جامعه امروز ما نذر فرهنگی است. امروز اولویت جامعه به‌دست آوردن و بالا بردن اطلاعات و مهارت‌های مختلف در بین تمام اقشار جامعه‌است. امروز اولویت جامعه ما تجهیز ارتقای دانش مردم در زمینه‌های مختلف علمی و فرهنگی است. در روزگاری که همه مردم دغدغه معیشت دارند، مشکل جامعه ما کار، فرهنگ و علم است و از طرف دیگر اسراف دیده می‌شود. چرا ما نباید ماهیت و هدف نذرهایمان را به ضروریات و الزامات جامعه تغییر بدیم. علاوه بر این چون در نذرهای فرهنگی هر کسی بسته به تخصص و مهارت‌ش ورود می‌کند نذرکننده می‌تواند علوم و فنون و مهارت‌های خود را با صرف وقت خود در اختیار اقشار نیازمند قرار دهد. این روزها که معضلات و آسیب‌های اجتماعی نگران‌کننده شده‌است، حتماً یک نذرکننده فرهنگی می‌تواند امور مشاوره‌های اجتماعی، روانشناسی و آسیب‌شناسی بسیار بیشتر از نذرکننده مادی کمک کند چون او با فعالیت خود می‌تواند از سقوط ارزشی در جامعه جلوگیری کند و حتی با آموزش دادن تخصص خود می‌تواند یک فرد از جامعه را از رها شدن و سرگردانی نجات دهد.

در جامعه‌ای که حتی امکانات فرهنگی هم به دلایلی عادلانه توزیع نشده‌است ما می‌توانیم با نذر و تخصص خود و مشارکت دادن بقیه شهروندان عدالت را جاری کنیم. پیچیدگی روزافزون مسائل شهری و مشکلات ساده به‌فکر شناخت مسائل و مشکلات مردم و رفع آنها را وادار می‌کنند که به‌جای نذرکردن یک وعده غذای ساده به‌فکر شناخت مسائل و مشکلات مردم و رفع آنها نیاز دارد. نذر فرهنگی است.

نذر فرهنگی می‌تواند در مقوله رفع آسیب‌ها و مشکلات اجتماعی مؤثر باشد. اهمیت به نذر فرهنگی تنها در بین مسلمانان و ایرانیان نیست اما در بین ما ضروری‌تر است. از منظر اسلام چیزی که ما از آن به عنوان نذر یاد می‌کنیم یک نیت از طرف نذرکننده‌است و چون در سایه رضایت خداوند نذر می‌کند تلاش می‌کند نیتش آن چیزی باشد

که درد و گریه‌ از زندگی مردم باز کند. نذر فرهنگی، چون سایه نذر را در کفایت‌های فرهنگی دارد یک فعالیت دوجانبه است. نذرکننده هم به حاجت خود می‌رسد و هم به واسطه نذرکردن اعتقادات و باورهای دینی را ترویج می‌دهد و در کنار همه اینها به دلیل داشتن قید فرهنگی به هدفی که فراتر از نذر و انفاق مال و اموال انسان راه خداوند می‌رسد. در واقع نذر فرهنگی پهنای وسیع از مهربانی و خلاقیت است که فرد نذرکننده با ایمان و اعتقاد درونی در جهت تقرب و رضای خدا، تلاش می‌کند به میهمانان خدای مهربان در روی زمین خدمات تخصصی در قالب نذر فرهنگی ارائه کند.

نیت کردماه تا زمانی که قدرت و توانایی دارم تا آخر عمر بخشی از دارایی خود را صرف خرید کتاب‌هایی کنم که می‌دانم برای تربیت کودکان، نوجوانان، جوانان و بزرگسالان مفید است و این بسته‌های کتاب را به کتابخانه‌اهدای کنم تاغذای روح همشهریانم شود. اصلاً اینطور نیست که من در این زمینه چشم بسته یا صرفاً برای از سر باز کردن کتابی را بخرم. هر بار که قرار است مجموعه‌ای از کتاب‌های منتشر شده را تهیه کنم حتماً خود کتاب‌ها را می‌خوانم و براساس آموزشی که دارند در خرید آنها اولویت‌بندی می‌کنم. من کتاب خواندن را دوست دارم، آنقدر که دوران نوجوانی و جوانی بیشترین زمان روزانه‌ام را به کتاب خواندن اختصاص می‌دادم. از